

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשת משפטים-שקלים

זמן ר"ת	צאת השבת	חלוקת נרות	לוח אור החיים
18:42	18:04	17:12*	י-ם
18:38	18:01	17:09	ת"א
18:39	18:01	17:09	חיפה
18:41	18:04	17:12	ב"ש

* לנותרים 40 דק': 16:52

השיבה שופטינו כבראשונה

ועל פי זה חשבנו לומר, שבתחילה בספר שמות בפרשת יתרו ומשפטים, שם קיבלו ישראל את התורה ופסקה מהם זוהמת הנחש, לא היו צריכים לשוטרים כלל ועיקר, שכן כולם היו מקיימים את דברי השופטים מבלי להתווכח, אולם לאחר שחטאו בעגל, שכל ענינו נבע מרצונם של הערב רב לבטל את הסמכות התורנית בעם ישראל, ולכן בחרו דוקא בשור ולא באהרן או חור (וכמו שהארצנו בספר וזאת ליהודה פרשת כי תשא מאמר א), ומאחר וכל חטא העגל ענינו לבטל את הסמכות, ממילא התערערה מערכת המשפט, שכן הדיין יכול לומר דבר אבל אין שומעים לו שאומרים מי אמר ולמה וכיו"ב, ומאז הווקקו לשוטרים, וזה מה שאנו רואים אח"כ בספר דברים שהם נזכרים ביחד שופטים ושוטרים, שהוא לאחר חטא העגל והוצרכו לשוטרים שישליטו את החוק.

ויותר נראה לומר, שכל זמן היותם במדבר הם קיבלו את העונש מיד לאחר המעשה, והקב"ה הוכיח אותם על ידי משה נביאו הנאמן, ומיד ידעו מחטאיהם, ולא היה צריך שוטר בכדי שיוכי אותם, אולם לאחר מכן כשהם עומדים להכנס לארץ שם ההנהגה תהיה אחרת, וכבר לא יענשו מיד, ולא יהיה מה שיורזו אותם לקיים את דיני התורה כראוי, ולזה צריך את השוטרים לאכוף את חוקי התורה.

אחים יקרים איך שנפרש כך או כך, כל פרשה שבתורה לא נכתבה לשעתה אלא לדורות, ללמד דעת את בני ישראל היאך צריכים להקים פה את המדינה מחדש, והנה במשך כל שנות הגלות לא היה בישראל מערכת משפטית, שלא היו רשאים להקים לעצמם, [חוץ ממדינות ערב ששם הותר להם], ובכל זאת כולם היו נשמעים לדברי הרבנים, באין פוצה פה ומצפצף, וב"ה לא היה בישראל שום מעשה עוולה כולם ישרים צדיקים ומהוגנים, אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו, וכמו שהיה מפורסם בין כל העמים. והנה בעוונות קמו תרבות אנשים חטאים אשר רצו לבטל את מערכת המשפט האמיתית שנהגה בישראל על פי חוקי התורה, וביטלו ורמסו בחוסר אחריות את דעות התורה והחכמים, ובמקום זה גידלו דור של פשע ועבריות, ובכל מקום צריכים לשוטרים וצבא ונשק, ואינו מועיל דבר, ובתי הסוהר מלאים, עד שיצא שם בכל העולם שישראל גנבים ורוצחים, רחמנא ליצלן, וכל זאת לבושתנו וכלימתנו.

והנה בימים אלו ממש נלחמים במערכת המשפטית המרושעת והבלתי הוגנת, ספק ערבית ספק יהודית, ורוצים לנטרל אותם מסמכותם על החלטות הממשלה, אך אנחנו יודעים נאמנה שדבר לא יעזור, וצריכים להחזיר עטרה ליושנה, את מערכת המשפטית התורנית לשלום בישראל, ואז יראו כל העולם כי אין כמו עם ישראל בכל העולם במידות ישרות וטובות ובמעשים טובים, ועליהם יאמר הפסוק (תהילים קמ"ד י"ד) אֱלֹהֵינוּ מְסַבְּלִים אֵין פֶּרֶץ נָאֵין יוֹצֵאת נָאֵין צְנוּקָה בְּרַחֲבֵיתֵנוּ, וכמו שפירש רש"י: אלופים גדולים שבנו נסבלים על קטניהם שהקטנים נשמעים לגדולים ומתוך כך אין פרץ בנו. ויתקיים ההמשך (שם ט"ו) אֲשֶׁרֵי הֶעֱם שִׁפְכָה לֹו אֲשֶׁרֵי הֶעֱם שָׁה אֶלְקֵינוּ, ה' יזכנו במהרה בימינו, אמן.

בפרשתנו אנו קוראים על דינים רבים שבתורה, וכשמה כן היא רובה משפטים המסורים לדיינים היאך לדון בין אדם לחבירו, ואמנם בספר דברים הנקרא גם משנה תורה, מפני שחוזר על מצוות התורה, יש בו פרשה הדומה בשמה וגם בתוכנה לפרשתנו והיא פרשת שופטים, אבל בכל זאת יש הבדל ניכר מיד בתחילת הפרשה, שכן היא פותחת במילים שופטים "ושוטרים" תתן לך בכל שעריך, ואילו השוטרים אינם מוזכרים בפרשתנו, ובאמת צריך להבין מדוע לא נזכרים השוטרים כלל בפרשתנו, שכידוע תפקיד השוטרים הוא לאכוף את מה שהשופטים פוסקים על האדם, ולכן היא מזכירה אותם ביחד בפרשת שופטים, ומדוע א"כ בפרשת משפטים אינה מזכירה מאומה מענין השוטרים.

וכן בסוף פרשת שופטים התורה מתארת את סדר יציאת למלחמה ולשוטרים יש שם תפקיד נכבד, וכמו שנאמר (דברים כ"ה) וְדָבְרוּ הַשְּׁטָרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר וכו' ואח"כ (שם ה' וט) וְנִסְפוּ הַשְּׁטָרִים לְדָבַר אֶל הָעָם וכו', וְהָיָה כְּכֹלֹת הַשְּׁטָרִים לְדָבַר אֶל הָעָם וּפְקְדוֹ שְׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם.

ולפני שנשיב נעורר תמיהה נוספת, שהנה גם בפרשה הקודמת, פרשת יתרו, קראנו על ביאתו של יתרו ופרשת הדיינים שיתר בתורה, ולימד את משה למנות שרי אלפים מאות ועשרות, וגם שם אין אנו רואים זכר לשוטרים. ואילו בספר דברים כאשר משה רבנו מתאר להם את ראשית כינונה של מערכת המשפט בישראל נאמר (דברים א' ט"ו) וְנָאֶקְחָ אֶת רְאִשֵׁי שְׁבֻטֵיכֶם אֲנָשִׁים תְּכֻמִּים וְיָדְעִים וְנָאֶתֶן אוֹתָם רְאִשִׁים עֲלֵיכֶם שְׂרֵי אֲלָפִים וכו' "וְשֹׁטְרִים" לְשֻׁבְטֵיכֶם, הרי לנו שהשוטרים נזכרו מיד לאחר השופטים, ואילו בפרשת יתרו ששם המקור לא נזכרו.

ובכדי לבאר הכל נקדים את דברי הגמרא (שבת קל"ט): רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, ואין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל, שנאמר ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחלה וגו'. וכידוע על משקל דברים אלו תיקנו לנו רבותינו בתפלת העמידה את הברכה הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ בְּכָרְאִשׁוֹנָה. וְיוֹעֲצֵינוּ בְּבִתְחִלָּה. וְהִסֵּר מִפָּנֵינוּ יָגוֹן וְנִאֶנְחָה, שעל ידי שיסיר הקב"ה את השופטים הרשעים ויתן עלינו את היועצים הכשרים, ממילא יסורו מעלינו יגון ואנחה.

אלא שצריך להבין שרבותינו אומרים שאין הקב"ה משרה שכינתו עד שיכלו השופטים והשוטרים הרעים מישראל, ומביאים ראיה מן הפסוק (ישעיה א' כ"ו) שבו נאמר וְאֲשִׁיבָה שׁוֹפְטֵיךְ בְּכָרְאִשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵיךְ בְּבִתְחִלָּה, הרי שפתחו בשופטים ושוטרים וסיימו בשוטרים ויועצים, ובפסוק אין מוזכר כלל שוטרים, ולפי דברי רבותינו לכאורה היה צריך לומר בפסוק ואשיבה שופטיך כבראשונה ושוטריך כבתחלה, ושמעתי שמבארים, שענין השופטים הוא כדי לאכוף את הדין לאלו שאינם רוצים לקיים את הדין, ולעתיד לבוא לא יצטרכו שוטרים שכן כל ישראל יהיו מקיימים את דברי שופטיהם גם בלעדי השוטרים.

לוח ניסים

 מחסות

 מסכים וייעוץ

 למי נכות ושיטת

 077-2233565

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ולע"נ סבתה: נוסרת רחל בת שרה, וכן לע"נ ר' יצחק ענבי ז"ל בן נעמי שתחיה

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות ליום שבת (קפול הטלית ולימוד)

קצה. במקום שאין עירוב, צריך להזהר להניח את הטלית בבית הכנסת, ולא לצאת כשהוא אוהזה בידו, או להשאיר את הטלית על גופו ולצאת איתה כשהוא עטוף בה, וכן ראוי לעשות אף במקום שיש עירוב והוא אינו סומך על העירוב, וגם למי שסומך על העירוב ראוי לחזור מבית הכנסת בעודו עטוף בטליתו, משתי סיבות: א. שזוכה לשמירה רוחנית וכמבואר בדברי רבותינו (מנחות מ"ג). [וכפי המבואר בקונטרס היחיילי (ח"א דף מ"ז ע"ב, בית השם מדות טובות אות א') יש בזה גם שמירה גשמית שניצול מכל משחית ומחבל]. ב. ועוד שיש במראה זה קדוש השם, ובפרט אם הוא דר במקום מעורב מדתיים ושאנים דתיים. [וכמו שכתבנו לעיל בהלכות ח' וט' לגבי יציאה מביתו מעוטף בטליתו, שאין בטעמים אלו הבדל בין יציאה מביתו לחזרה לביתו]. ובבואו לביתו יוריד טליתו ויעשה את אחת האפשרויות שכתבנו בהלכות הקודמות כפי מנהגו.

קצו. כתב האליה רבה (ס' רפ"ט סוס"ק ב') שטוב ללמוד תורה קצת קודם סעודת שחרית, [וכ"כ בספר מאמר מרדכי (ס' רפ"ט ס"ק א'), ועיין שם שביאר דברי הא"ר שילמד ויאכל קודם חצות, בכדי שלא יהיה בתענית חצי יום כמו שהזהיר הרמ"א בס' רפ"ח (סעי' א')]. וכבר ראינו בשו"ע (ס' רפ"ה סעי' ד') שמי שלא קרא עדיין שנים מקרא ואחד תרגום שמצוה מן המובחר שישלים את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום קודם שיאכל בשבת, ורק אם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר אכילה עד המנחה, ע"ש. וגם בשער הכונות (דף סב ע"א) [וכן הוא בשער המצוות (דף לה ע"א), ונראה שהוא תוספת מאוחרת משער הכונות, עיין הגהות וחיידושים (שם אות א')], כתוב על רבנו האר"י, שאם אירע לו איזה אונס גדול מאוד אז היה קורא הפרשה שמו"ת אחר סיום תפלת שחרית דיום שבת קודם סעודת שחרית כמו שצוה רבינו הקדוש לבניו ולא כאותם הקוראים אותם באמצע תפלת שחרית השבת. [וראיתי למי שפירש דברי רבנו האר"י שהיה קורא השמו"ת בין שחרית למוסף, ולענ"ד פשוט שכונתו אחר שחרית וכל השעות בבית הכנסת בבוקר קרוי תפלת שחרית. ומה גם שכתב במפורש קודם סעודת שחרית, ואם קרא אחר תפלת שחרית קודם מוסף בודאי שהוא קודם הסעודה ומה צריך להשמיענו זאת, אבל אם קרא אחר תפלת מוסף שכבר מותר לו לקדש ולאכול סעודת שחרית, אז מובן שצריך להשמיענו שקרא קודם הסעודה ולא אחריה].

קצו. ולכן הטוב והרצוי למי שלא קרא שמו"ת שיקרא כעת קודם סעודתו, אא"כ בני ביתו ממתנינים לו והוא מצערם, שידחה הקריאה באותה הפעם לאחר הסעודה, אבל לכתחילה יגמור הקריאה קודם תפלת שחרית. ואולם כל זה אם יודע שיבוא לביתו ומיד יקדש, אך מכיר שצריך לחכות עד שבני ביתו יתארגנו ויתפללו, מוטב שישאר בבית הכנסת ויעסוק בתורה מאשר יתבטל בביתו. ומן הראוי שיארגנו שיעור לציבור ובודאי שהיא מצוה גדולה שיש בזה זכוי הרבים, שאם לא יהיה שיעור תורה רבים יתבטלו מדברי תורה וגם לא יאכלו אלא יעסקו בדברים בטלים. [ואולם בספר שיבת ציון (ח"ב עמ' רי"ג) העיר שלפי הסוד לא טוב להפריד בין התפלה לסעודה, והביא מדברי המקובלים בזה, ולכאורה יש להקשות מרבנו האר"י שהיה קורא שמו"ת קודם הסעודה, הרי שהיה מפסיק התפלה לסעודה, אולם נראה שאינה קושיא ששמו"ת הוא חלק מתיקון היום שצריך להעשות קודם הסעודה ואשר על כן רבנו האר"י היה מקפיד לסיימו קודם הסעודה, לכן אינו הפסק, ואולם שאר לימודים שלומד שאינם קשורים לתפלת שחרית לא יפסיק בהם לבין הסעודה, והיותר נראה שכלל לא התכוין לעסק התורה רק ליושבים בטלים ומתעסקים בדברים בטלים].

קעג. אחר התפילה כאשר פושט טליתו מעליו, לכאורה ולפי האמור בשו"ע (ס' ש"ב סעי' ג') ע"פ המבואר בש"ס (שבת קי"ג), לא התרנו לקפל בגד אלא דוקא בהתקיים חמשה תנאים: א. שרוצה ללבושם עוד בו ביום. ב. שאדם אחד מקפלים. ג. שהם חדשים שעדיין לא נתכבסו. ד. שהם לבנים. ה. ושאינו לו בגד אחר להחליף. וא"כ אסור לקפל טליתות של שבת כיון שהם לצורך מחר, וכן כתבו התוספות (שבת קי"ג, ד"ה מקפלים), וכן פסק המשנ"ב (ס' ש"ב ס"ק י"ג). ואולם יש הסוברים שהקיפול שלנו כיום אינו דומה לקיפול של פעם שנעשה בקפדנות ובכח ליישר הקמטים (כלבו ס' ל"א, הובא בב"י שם), ועל פי דבריו מתירים בטליתות של מצוה לקפלים כרגיל, ואמנם מי שעושה כן יש לו על מי לסמוך, אך הנכון הוא לקפלים שלא כסדר קיפולם הראשון שכן כתבו כמה ראשונים להתיר לקפל כל דבר שלא כסדר קפולו הראשון, והשו"ע (שם) כתב שדבריהם נראים לו. [וכמבואר בשו"ת יחו"ד (ח"ב ס' מ'), ובחזו"ע (שבת ה' עמ' שמ"ג-ש"ד), מפי פוסקים רבים, ויש להוסיף עליהם שכן כתב בספר חמדת ימים (שבת קודש פ"ג) בדעת השו"ע. ואמנם הבא"ח (ש"ש ויהי י"ג) החמיר שלא לקפל שלא כסדר לצורך מחר, אך גם הוא היקל בטליתות של מצוה. ואולם יש האוסרים לצורך מחר או שבת הבאה אפילו בטליתות של מצוה ושלא כסדר קיפולו הראשון, והיינו מטעם של הכנה משבת לחול, שאע"פ שאין בזה תיקון הבגד מ"מ הכנה שלא לצורך השבת בודאי יש בזה. ומי שרוצה להחמיר בכל זה, ומאידך רוצה לשמור על כבוד הטלית שלא לתקמט, יכול לתלות טליתו על קולב ובכך היא לא לתקמט, ויקפלה במוצאי שבת. וכיום טליתות שהינם מסוג בד טוב, אף שמניחם כמה ימים בלא קיפול ומתקמטות, מ"מ אחר שמקפל אותם הם מתפשטים מכל קמטיהם, וא"כ יכול להשאיר טליתו בלא קיפול ואין בזה ביוון].

קעד. כתב בספר חמדת ימים (שם) ונראה לי דווקא במנחה, אבל בשחרית מותר לקפלו למנחה, וכמו שאמרנו בפרק כל כתבי, קערות שאכל בהם בצהריים מדיחן לאכול בהם במנחה. עכ"ל. ונראה שכל דבריו אמורים דוקא ביחס לאיסור מכין משבת לחול, שאם הוא מכין משחרית למנחה, מותר, אבל לגבי תיקון הכלי, צריך שיתקיימו כל חמשת התנאים שראינו, ולכן בטלית שבד"כ היא לבנה ואדם אחד מקפלה, כשמקפלה בשחרית לצורך מנחה, אינו מותר רק אם היא חדשה ואין לו אחרת, אבל אם כבר כובסה אסור לקפלה אלא א"כ שלא כסדר קיפולו הראשון. [וכעת אנכי הרואה שדברי החמדת ימים הם דברי הפרי חדש (ס' ש"ב סעי' ג'), (ובדרך אגב יש בזה הערה נפלאה לחוקרי התולדות מי קדם למי, ומי לקח ממי את הדברים, וגם לתרום לזהות המחבר ספר חמדת ימים ותקופתו), והברכי יוסף (שם אות א') העיר עליו שאין שום חידוש בדבריו וכתב שבודאי שצריך שיתקיימו כל התנאים, וכ"כ במפורש בספר אליה רבה (שם אות ח') וז"ל: ובמקומות הנוהגין ללבוש טליתות במנחה מותר בחדישים ואין לו להחליף. ע"כ. ומכאן יש להעיר על המשנ"ב (שם ס"ק י"ג) שאחר שכתב שאסור לקפל הטלית לצורך מחר כתב: אם לא במקום שנהגו להעטוף בטליתות במנחה. ע"כ ובשער הציון (אות ט"ו) ציין לדברי האר"י, ואולם לא פירש שזה דוקא בטלית חדשה ואין לו להחליף. [וכן אם יש לו טלית אחרת אסור, ואינו מותר רק לקפל שלא כסדר. [ומן הסתם אם יש לו טלית אחרת הינה של חול, ואינה יפה כשל שבת, אמנם בזה באנו לספקו של התוס' (שבת שם ד"ה אבל) שאם יש לו אחרת אך אינה יפה כמו זה שפשט, האם נקרא שאין לו אחרת ומותר לקפל, ומ"מ אם יש לו אחרת יפה כשל שבת בודאי שאסור לו לקפל. אלא א"כ נסמוך על דברי הכלבו, אולם החמדת ימים לא סמך על דברי הכלבו אלא על דברי המרדכי שמתיר שלא כסדר קפולו, וא"כ מה שהתיר לקפל משחרית למנחה בלא שום חילוק אין דבריו מדויקים].

halicot.olam.55@gmail.com או לכתובת - צפניה 47 ירושלים

לעילוי נשמת המנוח היקר אליהו לסרי בן עזר עזיזה ז"ל, ט"ו אדר א' תשפ"ב, תנצב"ה.